

Directzaai bespaart 150 euro per hectare

Paul Roelofs (links) bekijkt met collega Bert Waalkens, ook deelnemer aan de praktijkproef directzaai, de opkomst van de tarwe na directzaai.

Op de proefboerderij Ebelsheerd in Nieuw-Beerta is enkele jaren onderzoek gedaan naar de opbrengstverschillen tussen directzaai, mulchzaai en de traditionele manier van zaaien van wintertarwe. Akkerbouwer Paul Roelofs in Nieuwolda en drie andere collega's zijn zo enthousiast over directzaai dat ze het vorig jaar al toepasten. Het bespaart 150 euro per hectare.

Roelofs zag proeven met directzaai en mulchzaai op proefboerderij Ebelsheerd en was gecharmeerd van de mogelijkheden. „Het kan een oplossing zijn voor enkele problemen in dit gebied. Duist bijvoorbeeld wordt bij elke grondbewerking aangezet tot kiemen. Daarnaast kost het op de zware kleigrond van het Oldambt veel tijd en energie om te ploegen en zaaiklaar te maken. Je moet er toch twee keer met de rotorkoepel over. En ongeacht de graanprijs is elke kostenbesparing meer dan welkom. Maar je moet wel kwaliteit blijven leveren, dus besparen op kunstmest en gewasbescherming is geen optie.” Niet meer ploegen en rotorkoepel geeft bovendien een forse arbeidsbesparing in het najaar, tussen de graanoogst en het zaaien van wintertarwe. Gezien de schaalvergroting op de graanbedrijven ook een belangrijke factor.

Invloed op opbrengst

De proeven op Ebelsheerd gaven echter geen goed beeld van de potentiële opbrengsten bij de verschillende zaaimethoden. Bij het maai-dorsen moest de machine lang op hetzelfde punt blijven staan om de opbrengst van het veldje goed te oogsten en meten. Stro en kaf viel dan op een hoop en daarin verstikte het zaaizaad voor het volgende proefjaar. Toch was Roelofs zo overtuigd van de voordelen van directzaai en mulchzaai, dat hij snel besloot om met beide methoden 1,5 hectare van zijn areaal van 130 hectare wintertarwe in

Door: Harma Drenth
Fotografie: Ruben Meijerink

„Ploegen is mooi werk, maar ook een tijdrovende liefhebberij.” Akkerbouwer Paul Roelofs in Nieuwolda trekt de noodzaak van ploegen op zijn Oldambtster graanbedrijf van 200 hectare in twijfel. „We doen een kerende grondbewerking omdat opa het ook al deed. Terwijl de hele wereld aan directzaai doet.” Bij directzaai wordt na de oogst de stoppel hooguit met een schijveneg bewerkt voordat het nieuwe gewas wordt gezaaid. In droge gebieden is grondbewerking vooral ongunstig door het extra vochtverlies. In neerslagrijke klimaten zoals in Nederland verbetert ploegen het waterbergend vermogen. Maar ploegen heeft ook nadelen. „Op de zware kleigrond is het soms geen lolletje. Bovendien verstoort je het bodemleven en verniet je de natuurlijke drainage.”

Copyright foto

te zaaien. „Eigenlijk was ik al aan het ploegen”, lacht hij. De proefstukken lagen in een perceel van 56 tot 64 procent afslibbaar. De directzaai werd uitgevoerd met een Amazone Airtech Primera, bij mulchzaai werd de grond vlak gemaakt met de cultivator Lemken Smaragd en vervolgens met een zaai combinatie met een rotorkoepel en zaaimachine ingezaaid. De rest van het perceel kreeg de standaard zaai bedbe-reiding: ploegen in augustus, daarna een keer rotorkoepel en vervolgens inzaaien met een combinatie van rotorkoepel en zaaimachine. Ook drie collega's beproefden directzaai op hun eigen bedrijf.

„Van begin af aan stond het blok directzaai er vierkant op”, zegt Roelofs. Bij de opbrengst-bepaling leek het ook gunstig: een opbrengst van 8.059 kilo per hectare, terwijl de traditi-onele zaai 7.906 kilo per hectare opleverde. Mulchzaai bleef met 7.045 kilo wat achter. De directzaai pakt dus het beste uit met 150 kilo tarwe meer per hectare. Roelofs vindt echter de kostenbesparing het belangrijkste. „Dat tikt veel harder door in het graansaldo. We kunnen wel altijd gaan voor de 10 ton, maar bij 9,5 ton kunnen we misschien een hoger saldo halen”, zegt hij.

Volgens een berekening met normbedragen, zie kader, levert directzaai Roelofs een kostenbe-sparing op van 150 euro per hectare. De akker-bouwer heeft niet de illusie dat hij dit bedrag rechtstreeks in zijn portemonnee terugvindt. „Kostenplaatjes met normbedragen geven een indicatie. Hoe hoog de kosten op een individu-eel bedrijf zijn, hangt af van bijvoorbeeld de leeftijd van de machines en het dieselverbruik van de trekker. Wij ploegen met afgeschreven machines en een buurman vindt het prachtig werk. Oftewel, in onze situatie ligt het perceel om voor de dieselkosten.”

Dit najaar heeft Roelofs weer directzaai en mulchzaai toegepast, nu als een van de negen bedrijven die deelnemen aan een officiële prak-tijkproef begeleid door Ebelsheerd. Op zijn site, www.paul-roelofs.nl, houdt Roelofs komend seizoen de ontwikkelingen van het gewas bij.

KOSTENVERGELIJKING

De kosten van de traditionele manier van grondbewerking en zaaien afgezet tegen de kosten van directzaai. Uitgangspunt is de situatie op het bedrijf van Paul Roelofs. Voor de kosten van de mechanisatie is gerekend met de ver-kekenprijzen bij onderling gebruik van werktuigen (Bron: KWIN AGV 2006 van PPO). Arbeidsuren worden daarbij niet meegerekend.

Kosten ploegen, koepel, zaai combinatie met koepel, in euro per hectare:	
Ploegen, 5-schaar wentelploeg	41
Trekker 132 kW (1,25 uur)	36
Rotorkoepel, 4 meter	31
Trekker 88 kW (1,25 uur)	25
Rotorkoepel + zaaimachine, 4 meter	51
Trekker 88 kW (0,5 uur)	10
Diesel en smeermiddelen*)	57
Totale kosten	251

Kosten directzaai in euro per hectare:	
Zaaimachine met schijveneg, 3 meter	43
Trekker, 110 kW (0,4 uur)	9
Diesel en smeermiddelen*)	8
Extra N, 40 kilo	33

Extra zaai zaai, 5-10 procent	7
Totale kosten	100

Verskil in kosten is 251 – 100 = 151 euro per hectare.

*) Berekend verbruik: 1 liter per 3,67 belaste kW per uur, kostprijs rode diesel in oktober 2007 0,8581 euro per liter (bron: BP Nederland), + 10 procent voor smeermid-delen.

Wouter Westerhof: „De nieuwe cultivator en zaaimachine besparen ons 600 uur per jaar en halveren de dieselkosten.”

‘MOOIE GROND BOVEN HOUDEN’

Voor Wouter Westerhof in Woldendorp is het hoofdstuk ploegen voor het zaaien van de wintertarwe afgelopen. Hij investeerde 2,5 ton in een cultivator met zeven rijen veertanden, een zes meter brede zaai combinatie van Vä-derstad en een trekker. Die investering bespaart 600 uur arbeid per jaar, heeft Westerhof berekend. Bovendien scheelt het de helft brandstofkosten per hectare.

De kostenbesparing was voor Westerhof een belangrijk argument om te stoppen met ploegen. Maar ook voor de grond is het beter om er niet teveel in te roeren, vindt hij. „Door de grond niet te keren, houden we de mooie grond boven. Het heeft ook een gunstig effect op het bodemleven. Dat bleek bij het zaaien. Ik had aldoor een enorm aantal meeuwen achter me. Tegelijkertijd was een collega in de buurt aan het zaaien op geploegde grond. Daar was geen meeuw te zien.”

Westerhof gebruikte wel vaker een cultivator in plaats van de ploeg. Dat beviel maar matig. „Een standaard cultivator laat zelfs met een rol erachter de grond te grof achter”, zegt hij. „Daardoor moet met de rotorkoepel nog te veel werk worden gedaan om een goed zaai bed te krijgen.” Toch moet het zonder ploegen kunnen, dacht Westerhof. „Ook in landen als Engeland en Zweden wordt nauwelijks geploegd, terwijl ze evenveel of zelfs meer neerslag hebben dan wij.” Een gesprek met een Duitse collega die al drie jaar niet meer ploegt, verhel-derde veel.

De nieuwe werkwijze van Westerhof is dat hij snel na de tarweoogst de grond 5 centimeter diep lostrekt met de cultivator om de sporen vlak te maken. Daarna kiemt duist en overig onkruid, dat hij met glyfosaat bestrijdt. Vervolgens volgt een tweede bewerking met de cultiva-tor, nu op 15 tot 20 centimeter diepte. „Dat is afhankelijk van de omstandigheden. Voor je gevoel lijkt het beter om dieper te bewerken, maar het is de vraag of dat ook echt beter is.” Vervolgens zaait de akkerbouwer de win-tertarwe met de Väderstad, die van schijven is voorzien om de bovengrond los te maken.

Op het 225 hectare grote akkerbouwbedrijf dat Wester-hof met zijn vader Jan runt, bespaart de nieuwe werkwij-ze 600 arbeidsuren. „Die uren kunnen we weer rendabel maken in ons loonbedrijf, of ons akkerbouwareaal verder uitbreiden”, zegt Westerhof.

‘Op zware
kleigrond
is ploegen
soms geen
lolletje’

Copyright foto